

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Szobotica, SZOMBAT 1923. július 14.

187. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt

TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 185 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt

Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Leibach-palota)

Változatlanul áll a budapesti nyomdász-sztrájk

A kormány és a szocialisták között megindultak a tárgyalások — Az ellenzéki képviselők nem jelentek meg a nemzetgyűlésen — A Népszava inkriminált cikkei

A tervezett megegyezés feltételei

Budapestről jelentik: A szociáldemokraták napi lapjának, a *Népszava*-nak betiltása, mint előrelátható volt, súlyos zavarokat idézett elő. Pénteken reggel már nemcsak a *Népszava*, hanem a többi budapesti lap sem jelent meg, mert a szervezett nyomdászok sztrájkba léptek. Ezzel a lépéssel a szocialisták még nem tekintik elintéztnek a betiltás ügyét, hanem

a nyomdász-sztrájkot valószínűleg általános sztrájk is követi a legrövidebb időn belül, noha erre az eshetőségre a kormány már kiáltásba helyezte

a statárium

életbeléptetését.

A szociáldemokrata munkásságának a *Népszava* betiltása fölötti elkeseredését csak fokozta a belügyminiszter rendelete, amely megindokolja a betiltás elrendelését. A szocialista pártlapnak azok a cikkei ugyanis, amelyekre a belügyminiszter végzése hivatkozik, a szociáldemokraták véleménye szerint sokkal mérsékeltebb hangok, mint a jobboldali sajtó — a *Szózat*, a *Np*, az *Uj Nemzedék* és a *Nemzeti Ujság* — naponta megjelenő és a munkásság ellen uszító közleményei.

Az inkriminált cikkek

A belügyminiszteri rendelet elősorsban a *Népszava* július 6-iki számában „Meddig és merre?” című vezércikket inkriminálja, amely — a rendelet indoklása szerint — valóságos forradalmi fenyegetéseket tartalmaz. A cikk a drágaságról szól és befejező része, amelyet a végzés „forradalmi fenyegetés”-nek nevez, így hangzik: „Vajjon merre visz ez az út? Hová jutunk, ha így folytatódik — ki tudná ezt megmondani? Nehéz erre válaszolni. Csak az látszik világosan, hogy az ilyen politikának az első dinnyemagon, ami utjába kerül, hanyatt kell vágódnia, csak arra figyelmeztethetjük, hogy ez a mi mostani korszakunk, úgy politikai, mint gazdasági és társadalmi téren, tragikusan hasonlít a francia történelem ama korszakához, amely után 1783-ban tettek pontot...”

A második inkriminált közlemény a *Népszava* július 8-iki számában megjelent „A falca ellentámadásában” című vezércikk, amely a *Népszava*-ban szokatlanul erős hangon — a *Np* és a *Szózat* tónusában — válaszol ezeknek a lapoknak arra a követelésére, hogy a szociáldemokrata szakszervezeteket fel kell oszlatni és a szocialista pártlapot be kell tiltani. A

cikk mindenekelőtt megállapítja, hogy a kurzuslapoknak a munkásság ellen intézett koncentrált támadása csupán arra szolgál, hogy elterelje a figyelmet az ekrazitbetyárokról, majd így folytatódik:

„El vagyunk készülve mindenre, akár hogy ordítja a finom „Nemzeti Ujság” a szakszervezetek beszüntetését s akár hogy szemtelenkedik a „Szózat” a *Népszava* beszüntetésének a követelésével. El vagyunk készülve mindenre — mindenre! — még akkor is, ha a falca ellentámadása mögött, ami nagyon valószínű, egy központi irányító kéz rendezte ezt az egész undok manővert. Ha az ellenforradalmi reakció olyasmibe ugratná bele az illetékes intézőket, ami kívül esik a törvényesség s az alkotmányosság keretein, a válasz is hasonló lesz.”

A „Szózat” című lapnak, amely előjár a szociáldemokrata sajtó és intézmények elleni izgatásban, külön adresszál a vezércikk — az amilyen az adjonisten, olyan a fogadjisten elve alapján — néhány éles sort, többek között ezeket:

„Eddig hiába követelték mások, kisebb tekintélyek, a *Népszava* beszüntetését? A kormány, a hatóság nem reagált. Azért van hát arra szükség, hogy — „most már mi?” — Mi! O, hát ki vagytok ti, csürke, hogy ilyen pimaszokat mertek lenni mindenrel és mindenkiel szemben? Ki vagytok ti azonkívül, hogy gyilkosokat uszítottatok becsületes emberre s utonállókka népesítettétek tele Budapest éjszakáit? És kik vagytok azonkívül, hogy zsöbrévtárogatok a zsidó mozisok pénzét és minden betűtökkel, minden sorotokkal a tisztességes Európa erkölcsi undorát provokáltátok rá szegény Magyarországot fejéret?”

Inkriminálja azonkívül a belügyminiszteri végzés a *Népszava* július 10-iki számában „Ellenforradalmár, vagy októbriista volt-e Gömbös 1919 elején?” című nyilatkozatot, amelyet Böhm Vilmos volt hadügyminiszter és később hadügyi népbiztos küldött be Bécsből a lapnak. A nyilatkozatban Böhm megállapítja — Gömbösnek azzal a legutóbb elhangzott kijelentésével szemben, hogy Böhm Vilmostal szembenállt kezdetől fogva — azt aényt, hogy Gömbös Gyula őt, mint forradalmi hadügyminisztert számtalanszor biztosította hűségéről és hogy Gömbös 1919 január 23-ikán ezt a *Népszava*-hoz intézett és ott megjelent levélben is leszögezte. A belügyminiszterium végzése nem a tartalmát kifogásolja Böhm nyilatkozatának, hanem pusztán azt aényt, hogy a lap megjelentette „a kommunista uralom

hírhedt alakjának levelét”.

Kifogásolja végül a belügyminiszteri végzés a *Népszava* július 11-iki számában megjelent „A hívők gondoskodjanak róluk és az egyház” című napihírt, amely egész terjedelmében így hangzik:

„Panaszkodnak a káplánok és a szegény plébánosok. Azaz, hogy nem is ők panaszkodnak, hanem a klerikális lapok panaszoznak, — már hetek óta fölváltva, hol az egyik, hol a másik — hogy az alsó papság sivar gondok között tengődik, nyomorog, az állam és társadalom pedig közömbösen nézik kínos vergődését. „A káplánok — mondja az egyik klerikális szócsó — az ellátáson kívül az államtól mindössze 9000 koronát kapnak havonként. Ezenkívül alig számítható mellékjövedelmük van, mintegy 2—3000 korona. Pedig a társadalomnak ezek a leghűségesebb támaszai több figyelmet érdemelnének.” Az egyház nem vonatkoztatta magára az evangélium parancsát: „ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön...” — hanem szorgalmasan gyűjtötte és gyűjti a „kincseket” és az államtól meg a társadalomtól várja tagjainak ellátását. Igaz, hogy némi joggal, mert a mai állam reflektál az egyház szolgálataira. Ennek ellenére azonban mégis óvatossá kell emelnünk a papság állami támogatása ellen, mert az állam költségeihez mindenkinek hozzá kell járulnia, a papság szolgálataira azonban már nem mindenki reflektál. A magyar katolikus egyház vagyona még ma is számottevő, úgy, hogy ennek a vagyonnak a jövedelméből bőven telne az egyház minden tagja számára és nem szorulnának állami segítségre. Azonkívül azonban a hívők kötelessége is volna a papság eltartása. Akiknek ugyanis szükségük van a papság szolgálataira, azok gondoskodjanak is azokról, akiknek a szolgálatait igénybe veszik. Ha az egyház és a hívek megteszik a kötelességüket, akkor nem kell állami támogatás és nem lesz ok panaszra.”

Ezt a közleményt a belügyminiszteri végzés így említi meg: „a keresztény vallás ellen intézett durva támadás, amely a keresztény és nemzeti Magyarországot érzületét mélyen sérti és gyalázza”.

Megjelent a Reggeli Hírek és az Esti Hírek

A nyomdászsztrájk következtében pénteken reggel már nem jelentek meg a budapesti lapok s ezek pótlására a miniszterelnöki sajtóiroda kiadta most a román megszállás idejéből emlékeztető két hivatalos lapot, a *Reggeli Hírek* és az *Esti Hírek*-et. A két lapot, amelyek Szöls Pál miniszteri tanácsos szerkesztésében jelennek meg, nem szervezett nyomdászok állítják elő.

A *Reggeli Hírek* azt írja a *Népszava* betiltásával kapcsolatban, hogy a kormány már többször figyelmeztette a szociáldemokrata pártvezetőséget egyes szocialista képviselők útján, hasson oda, hogy a *Népszava* szüntesse be az izgatató tartalmú cikkek közlését.

— Nyomatékosan felkérték a *Népszava* szerkesztőségét jobb belátásra — írja a hivatalos lap — arra, hogy ne kényszerítsék a kormányt olyan intézkedésekre, amelyekhez nem szívesen és csak a legvégső esetben nyúlna. A jóakaratu figyelmeztetés ellenére közölte a *Népszava* vörös hadsereg főparancsnokának nyilatkozatát, ami azután már nyílt kihívásnak volt tekinthető.

Két nyomdávállalat: a *Stadium*-nyomda, amely a *Szózat*ot és a *Népet* állítja elő, továbbá a *Pester Lloyd* nyomdája kísérleteket tett arra, hogy sztrájktrórok segítségével megjeleníthesse lapjait, azonban a délelőtti folyamán ez nem sikerült.

A miniszterelnök tárgyalásai az ellenzékkel a lapbetiltásról

A miniszterelnök Pesthy Pál nemzetgyűlési alelnök útján csütörtök este magához kérte Rassay Károly és Hegymegi-Kiss Pál ellenzéki képviselőket, akik pénteken reggel fel is keresték gróf Bethlen Istvánt. Csütörtökön éjjel az ellenzéki pártszövetség ülést tartott, amelyen a szocialista képviselők határozatával foglalkoztak; ennek az ülésnek lefolyásáról informáltak Rassay és Hegymegi-Kiss a miniszterelnököt. Bethlen arra kérte az ellenzéki képviselőket, hogy hozzák össze öt a szocialisták vezetőivel. Rassay közvetítette a miniszterelnök kérését, mire a szocialista-párt parlamenti frakciója Peyer Károlyt, Farkas Istvánt és Vanczák Jánost megbízta azzal, hogy tárgyaljanak Bethlenrel. A megbízottak a frakció permanensen üléselő tagjait időről-időre értesítik a tárgyalás menetéről. A megegyezés elé nagy akadályok tornyosulnak és a gyors megegyezés kilátástalannak tekinthető.

Az ellenzék nem vesz részt a nemzetgyűlés ülésén

Az ellenzéki szövetség még nem hozott ugyan határozatot arra vonatkozóan, hogy a *Népszava* betiltása miatt nem vesz részt a nemzetgyűlés ülésén, azonban a baloldali padsorok a péntek délelőtti indenítési vita folyamán üres maradtak.

A polgári ellenzék álláspontja

A polgári ellenzék megbízottai közölték Bethlen miniszterelnökkel, hogy nem azonosítják magukat a sztrájkkal, amely csak a

sereg. 14 napon belül hazaengedem a katonákat, Végül pedig a köztársaságot élettem. Ez természetesen nem felel meg a valóságnak és én az öt aláírót bepereltem az antalfalvai járásbírósnál. A nemrég megtartott tárgyaláson a feljelentők kijelentették, hogy nem hallottak semmiféle olyan kijelentést, amelyek a feljelentésben szerepelnek. Mindamellelt a feljelentést a király elé is eljuttatták, hogy ezáltal is diszkreditálják a demokratapártot.

— Az eljárástól nem félek, véd a mentelmi jogom és az igazságom, amíg fel nem függesztenek, addig ki sem hallgathatnak.

Kijelentette Boskovics képviselő, hogy ez a hajszja már két éve folyik ellene.

A modern Kalifornia

Milliókat keresnek a zagrebi és budapesti kurzusdifferenciákon

Az idők aranyásója büszkén lenézi őseit, akik Kaliforniában, Alaszkában s másutt arcuk verejtékével s életük kockázatásával hajszolták az aranyat. A modern aranyásók életéről nem Brett Harte ír színes idylleket, hanem az újságok közgazdasági s nem egyszer törvényszéki rovata s az új aranymező: a tőzsde.

Ma a hanyatló valutája államokban mindenki a tőzsdéből él. A takarékoság nemcsak nem erény többé, hanem ostobaság s a siker és a nagyrabecsülés azé, aki jó tippet tud s akinek van bátorsága hazardirozni.

Ámbar még csak jó értesülés s hazardtempó sem kell a tőzsdén való meggazdagodáshoz. Ime a példa: Az osijekai cukorgyár részvényeit az u. n. Horvát cukrot jegyzik a zagrebi és a budapesti tőzsdén is. Néhány nappal ezelőtt a Horvát cukor Zagrebben 1800 dinár volt, (most felment 2200-ra) Budapesten pedig 370—380.000 magyar korona. Aki tehát még 2000 dináros kurzuson vett 25 Horvát cukros részvényt s felvitte, vagy ajánlott levélben felküldte Budapestre, az 50.000 dinárjáért kapott 370.000 koronás kurzus mellett is 9.250.000 magyar koronát, ami, ha egy dinárt 125 magyar koronára is értékelünk, 74 ezer dinárnak felel meg. Minthogy az egész ügylet két nap alatt lebonyolítható, 50.000 dinár tőkével két nap alatt a legrosszabb esetben is 24—25.000 dinárt lehet keresni. És nem is kell utlevelet és vizumot szerezni Kaliforniába.

Hasonló volt és részben még ma is hasonló a helyzet a többi értékpapírral is, amelyet a zagrebi és a budapesti tőzsde is jegyez. A Slavonia faipari részvény egy két nap előtt még 220 dinár volt a zagrebi tőzsdén — most jeléül annak, hogy a kis arbitrázs üzlettel sokan megpróbálkoznak, felszaladt 320 dinárra — ugyanakkor Budapesten 50.000 magyar koronát, tehát majdnem 500 dinárt adtak egy Szlavoniáért, 5500 dinár befektetéssel tehát sok százan kerestek 5—6000 dinárt naponta. A Horvát Jelzálogbank részvényeit a zagrebi tőzsde 88 92 dináron, a budapesti tőzsde 22.000 koronán, tehát körülbelül 200 dináron jegyzi.

A budapesti tőzsdén hivatalosan nem jegyzett értékpapírok közül a zagrebi tőzsde jegyzi a Nasici faipart, amely „kis nasici“ néven kerül Budapesten a magánforgalomba s a 150 dináros papírt 58—60.000 koronát fizetnek.

a Guttman faipari részvényt, a melynek ára Zagrebban 780 dinár, Budapesten körülbelül 150 ezer magyar korona.

Természetesen élelmes emberek hamar rájöttek a pénzszerzésnek a könnyű és kényelmes módjára, s ma már ezekben a papirokban kezd a nagy differencia csökkenni. Vannak és voltak igen sokan, akik a konjunkturát igen jól felhasználták. Egy suboticei föld és háztulajdonos, aki Budapesten lakik,

Az ellenzék támadja a véderőjavaslatot

Még nincs megegyezés a radikális-pártban

Beogradból jelentik: A parlament pénteki ülésén folytatták a véderőjavaslat részletes tárgyalását. A vita első szónoka, Skulj (klerikális) élesen kritizálja a javaslatot, amelyet nem tart elég modernnek és kijelenti, hogy ellene fog szavazni. Beszéde közben a radikálisok és klerikálisok közt viharos jelenetek játszódtak le.

Szalih Bajlic (Spaho-párti) szerint a muzulmánok a bizottsági tárgyalások alkalmával is az ország gazdasági érdekeit tartották szem előtt, amelynek szempontjából a javaslatot károsnak tartják. A hadseregnek minden politikai befolyástól mentesnek kell lennie. A hadseregnek az a feladata, hogy megteremtse a nemzeti egységet és kulturális szempontból is fontos a hadsereg hivatása.

D vac (szociáldemokrata) éles kritikát gyakorol a javaslat fölött, amely szerinte a kapitalista állam hadseregét szervezi meg, nem pedig a nép hadseregét. Ezután hosszasan bírálja még szakszerű szempontokból a törvényjavaslatot.

Divac hosszú beszéde után az elnök déli egy órakor bezárja az ülést és a vita folytatását a szombati délelőtti ülésre tüzi ki.

Anglia a Ruhr-megszállás befejezését kívánja

Baldwin elmondotta beszédét a német problémáról

Baldwin miniszterelnök az angol alsóházban csütörtökön elmondotta napok óta európaszerte nagy érdeklődéssel várt beszédét a brit birodalomnak a Ruhr-megszállás és a német jóvátétel tekintetében elfoglalt álláspontjáról.

— Nagybritannia elhatározta magát arra, — mondotta Baldwin — hogy Németországot teljesítőképeségének határáig fizetésre kényszerít. A legutolsó német jegyzék javaslatai nem kielégítőek, érdemesek a beható megvitatásra. Az angol kormány kész vállalni a felelősséget, hogy a legközelebbi időn belül a németeknek küldendő saját választtervezetét megküldi a szövetségeseknek, úgy, hogy ilyenformán az együttes akció lehetősége továbbra is fennmarad.

Baldwin ezután nyomatékosan utalt a mostani helyzet gazdasági és egyéb veszedelmeire. Kijelentette, hogy a Ruhr-vidéknek bizonytalan időre való megszállása sajnálatos jelenség és azt mielőbbi lehet, tisztességesen be kell fejezni. Meggyőződése — mondotta — hogy olyan módszerek, amelyek Németország romlására vezetnek, Angliára és szövetségesekre, valamint egész Európára végzetessé válhatnak. A Ruhr-vidék megszállása nem alkalmas

a napokban rokon látogatásra hazajött Jugoszláviába. Hogy az utiköltséget behozza, 250 Horvát cukorrészvényt vett a zagrebi tőzsdén s ezen 350.000 dinárt keresett — utiköltség levonása után.

Minthogy pár ezer dinárral sokan szereztek pár százezer magyar koronát, amit itthon megint dinárra szeretnének átcserelelni, érthető, hogy miért kínálnak 20—30 százalékkal a paritáson fölül magyar koronát.

bat délelőtti ülésre tüzi ki.

A tisztviselőtörvény a törvényhozó bizottság előtt

A törvényhozó bizottság pénteken délután folytatta a tisztviselőtörvény tárgyalását. A vita ama pontokról folyt, amelyek a tisztviselők szolgálati viszonyáról intézkednek, azonban a hosszú vita során nem sikerült megegyezésre jutni. A tárgyalást a szombati ülésen folytatják.

Egyezkedés a radikális-párton belül

A radikális-párt által kiküldött tizenegytagú bizottság, melynek a tisztviselőtörvényben és a véderőtörvényben megállapított fizetések egységesítése ügyében kellene dönteni, pénteken délelőtt hosszabb tanácskozást folytatott, azonban még nem tudott megegyezésre jutni. A bizottság tárgyalásait emiatt félbeszakították és különböző javaslatot tettek a kormánynak, melyek fölött a legközelebbi minisztertanács fog dönteni. A kormány döntése után a bizottság szombaton délelőtt összeül, hogy esetleg már szombaton délután a törvényhozó bizottság ülésén előterjeszthessék a javaslatot elfogadás végett.

tűzött cél elérésére, mert ezzel az erőszakos módszerrel a franciák csak az ellenkezőjét érik el. A mult tanulságaiból kitűnik — mondotta Grey — hogy a militarizmus nem nyújthat garanciát egy nemzetnek, sem pedig a nemzetek semmiféle csoportjának. Olyan irányú kísérlet, hogy más nemzetek rovására szerezzenek biztosítékokat, mindig kudarcra végződik.

Berlini jelentés szerint a lapok többsége Baldwin nyilatkozatáról a meglegedés hangján írnak, noha a beszéd nem hozta meg a Németországban várva-várt döntést. A „Vossische Zeitung“ szerint párisi politikai körökben az a nézet, hogy Baldwin kijelentései lehetetlenné teszik a további tárgyalásokat Páris, London és Brüsszel között.

Csehszlovákia

hajlandó résztvenni Magyarország újjáépítésében

Benes nyilatkozott Londonban a magyar kölcsönről

Londonból jelentik: Benes Csehszlovák külügyminiszter egy viláreggelin, amit tiszteletére adtak beszédet mondott, amelyben kifejtette, hogy Európa politikai helyzete könnyen komolyvá válhatik. A fennforgó problémák megoldását véleménye szerint csak Európa egyesült erőivel lehet elérni.

A „Times“-ben és a „Daily Telegraph“-ban nyilatkozva, Benes igyekszik elhárítani azt a vádat, hogy a magyar kölcsönt ellenezte és hangsúlyozza, hogy Csehszlovákia hajlandó a többi utódállammal együtt résztvenni Magyarország újjáépítésében. A Times“-ben kijelenti Benes, hogy Csehszlovákia hajlandó Magyarországnak ugyanolyan pénzügyi segítséget nyújtani, mint Ausztriának nyújtott, ha Magyarország biztosítékot nyújt a szerződés végrehajtására.

Kedvezményes

strand jegyeket kapnak a városi tisztviselők

Astrandigazgatójának nyilatkozata

Néhány nappal ezelőtt a városi tisztviselők között az a hír terjedt el, hogy az eddigi szokásos kedvezményes fürdőjegyeket a Strand igazgatósága megvonja a tisztviselőktől. Ez a hír akkor terjedt el, mikor a fürdőjegyek árát három dinárról öt dinárra emelték fel és ezért érthető elkedvetleneledést okozott a városházán, mert a tisztviselő fizetéséből nem telik naponta öt dinár fürdőre. Csakhamar kiderült azonban, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak, mert a Strand igazgatósága az idei szezonban is megadja a szokásos kedvezményt a tisztviselőknél.

Orcics Lázár dr. városi főjegyző kijelentette, hogy a tanács szombati ülésén fogja véglegesen tárgyalni a Strandnak a fürdőjegy árak felemelése iránti kérvényét és az új szerződés aláírása után megkapják a tisztviselők is kedvezményes fürdőjegyet, amelyek az idén, a mult évi másfél dinár helyett három dinárba fognak kerülni.

Az egyik szuboticei lap táma

